

Verksamhetsplan och budget 2026–2028

Aktiverande styrdokument: Verksamhetsplan

Berörd verksamhet: Uppsala kommun

Beslutsfattare: Äldrenämnden

Beslutsdatum: 2025-12-11

Diarienummer: ALN-2025-00853

Dokumentansvarig: Förvaltningsdirektör

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Innehåll

Inledning	3
Nämndens uppdrag.....	3
Politisk plattform	3
Omvärld och förutsättningar.....	4
Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget	10
Begrepp som används i verksamhetsplanen	10
Kommunfullmäktiges fokusmål.....	11
Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden.....	11
Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb.....	18
Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen	20
Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor	23
Budget 2026	26
Nämndens investeringar.....	27
Bilaga 1 Styrdokument	28
Bilaga 2 Uppföljningsplan	29
Bilaga 3 Nämndens indikatorer	30

Inledning

Nämndens uppdrag

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser på grund av ålder, sjukdom eller nedsatt fysisk funktionsförmåga. I detta ansvarar nämnden för uppgifter enligt socialtjänstlagen samt det kommunala ansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre.

Politisk plattform

Alla har rätt till ett rikt liv med en bra och trygg äldreomsorg. Äldre i Uppsala ska kunna känna full trygghet i att vården och omsorgen håller hög kvalitet, är rättssäker och där ingen lämnas ensam.

Arbetet för ökad trygghet ska genomsyra nämndens alla verksamheter. Vi ska fortsätta med förstärkta bakgrundskontroller vid anställning eller praktik, där rekryteringsprocesserna håller en hög och enhetlig kvalitet samt att chefer får det stöd de behöver. Personal ska ha kunskap om hur risker identifieras, hur oegentligheter upptäcks och hur våld, övergrepp och andra allvarliga missförhållanden kan förebyggas. Avvikelsehanteringen ska vara tydlig, välkänd och följas konsekvent i både kommunal och privat verksamhet. Brukares och anhörigas synpunkter ska tas på allvar och återkopplas på ett strukturerat och transparent sätt.

Äldre som möter hemtjänstpersonal eller bor på särskilt boende ska känna att omsorgen är trygg och förutsägbar, att personalen har tid och att kontinuiteten är god. Digitala lösningar som bidrar till trygghet och ökad insyn i vem som kommer hem till brukaren och vilka insatser som ska utföras ska fortsätta utvecklas. Chefer ska ha förutsättningar att leda arbetet, vilket kräver färre medarbetare per chef och närvarande ledarskap. En arbetskultur som motverkar tystnadskultur är avgörande och nämnden ska säkerställa att medarbetare känner stöd i att rapportera brister och missförhållanden.

Omsorgen ska alltid vara personcentrerad. Äldre personers behov, önskemål och livssituation ska stå i centrum och insatserna ska formas efter individen. Tidiga och förebyggande insatser, inklusive intensiv hemrehabilitering och andra hälsofrämjande arbetssätt, ska stärkas för att öka livskvaliteten och möjliggöra att fler kan leva ett självständigt liv längre. Mötesplatser och öppna verksamheter ska fortsätta utvecklas, både i staden och på landsbygden, för att bryta ofrivillig ensamhet och stärka sociala gemenskaper. Fler seniorbostäder behövs för dem som inte har behov av särskilt boende men som behöver ett tryggare och mer anpassat boende.

Trygga brukare förutsätter trygga medarbetare. Därför ska arbetsvillkoren fortsatt förbättras. Grundbemanningen ska öka, tillsvidareanställningar ska vara huvudregel och delade turer ska inte förekomma. En nu avskaffad minutstyrning innebär arbetssätt i mindre team som stärker kontinuiteten och skapar utrymme för flexibilitet. Det intensiva arbetet för att minska beroendet av bemanningslösningar för legitimerade medarbetare ska fortsätta.

Språk- och kompetensutveckling är ett prioriterat område för en trygg och kvalitativ äldreomsorg. Nämnden ska arbeta aktivt för språkutvecklande arbetsplatser där språkombud och utbildningar stärker personalens kunskaper i svenska. Språktester ska genomföras i samtliga verksamheter för att säkerställa att personal har tillräckliga språk- och kommunikationskunskaper för att utföra sina arbetsuppgifter på ett tryggt och säkert sätt. För den som ännu inte behärskar språket ska åtgärder vidtas för att den anställda ska få rätt kompetens. Den långsiktiga kompetensförsörjningen ska stärkas genom strukturerad kompetensutveckling.

Kommunens välfärd ska skyddas från oseriösa aktörer och organiserad brottslighet. LOV-systemet har avskaffats inom såväl särskilda boenden som hemtjänst och ersatts med upphandlingsformen LOU. Valfriheten för den enskilde står fortsatt fast samtidigt som kommunens rådighet stärks genom att kommunen ges möjlighet att planera utbyggnad, organisering och resursanvändning. Upphandling av vård- och omsorgsverksamhet ska förekomma endast som ett komplement, och endast när det bedöms förstärka äldreomsorgen.

Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun. Livet i Uppsala ska vara gott att leva för alla seniorer. Jämlikhet, delaktighet och livsmiljö samt hälsa och välbefinnande ska stå i fokus.

Omvärld och förutsättningar

Förändrad befolkningsstruktur/en ökad andel äldre

Förbättrade levnadsförhållanden och medicinsk behandling har resulterat i att livslängden i världen ökat kraftigt, vilket är positivt. Antalet äldre ökar både numerärt och i relation till antalet personer i yrkesverksam ålder. Inom de närmaste tio åren förväntas såväl antalet som andelen personer 80 år och äldre att öka kraftigt i Uppsala kommun, med motsvarande 35 procent. Detta kan jämföras med den förväntade befolkningsökningen för befolkningen som helhet under samma period, på knappt 9 procent.

Olika typer av bostäder för äldre behövs för att möta individens behov och önskemål. Det finns ett behov av att skapa en flexibel och dynamiskt bebyggd miljö. Bostäder som är fysiskt tillgängliga och ger möjlighet till social samvaro, exempelvis så kallade mellanboendeformer, kan även bidra till att behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser kan skjutas upp.

Social hållbarhet och god folkhälsa

För att lösa dagens och framtidens samhällsutmaningar och möta den demografiska utvecklingen finns ett ökat behov av hälsofrämjande och förebyggande insatser. Kommunens äldre invånare är en heterogen målgrupp och cirka 90 procent av alla personer 65 år och äldre har inte en behovsprövad insats. Därför behöver äldrenämnden även prioritera de hälsofrämjande insatser som ger störst genomslagskraft för kommuninvånarnas folkhälsa. Genom att använda hälsoekonomiska beräkningar går det att säkerställa att resurserna används så att största möjliga nytta ges både för individen och kommunen.

I och med att antalet äldre personer ökar förväntas även antalet äldre personer som upplever ofrivillig ensamhet bli fler på sikt, vilket utgör en riskfaktor för deras fysiska

och psykiska hälsa. Kommunen behöver därför, i samverkan med Region Uppsala och övriga sociala nämnder, fortsätta arbeta med att förebygga och hantera en ökad psykisk ohälsa, samt ställa om till fler öppna insatser som innebär att den enskilde kan få hjälp snabbare. Socialtjänsten ska vara lätt tillgänglig, det handlar om att göra det enkelt för människor att komma i kontakt med socialtjänsten och förstå vilken hjälp som finns. Socialtjänsten behöver vara synlig, utåtriktad och anpassad efter individens behov – både genom fysiska möten och digitalt.

En ny socialtjänstlag trädde i kraft den 1 juli 2025. Det innebär bland annat att tidiga insatser kan ges utan behovsprövning, det vill säga att fler öppna insatser möjliggörs. För att säkerställa efterlevnad till den nya lagstiftningen kommer socialtjänsten behöva utveckla nya arbetssätt och metoder. Nämnden behöver än mer än idag göra det känt för berörda kommuninvånare vilket stöd som erbjuds.

En omställning till fler öppna insatser kommer troligen att bidra till ökade kostnader för nämnden på kort sikt. Potential finns dock för samhällsekonomiska vinster som en följd av detta på längre sikt.

All verksamhet ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Nämnden behöver därför hitta metoder för att följa upp verksamheterna för att säkerställa att brukarna erbjuds rätt insatser. I socialtjänstlagen ställs krav på att verksamheten ska utvecklas och kvalitetssäkras. Den nya lagen tydliggör än mer att kvaliteten ska följas upp fortlöpande.

De senaste decennierna har alkoholkonsumtionen i befolkningen som helhet minskat. Detta gäller alla åldersgrupper, förutom personer över 65 år som i stället dricker mer. Mellan 2014 och 2023 har antalet äldre med hemtjänst som har alkoholproblem som identifierats av den specialiserade vården ökat med 73 procent, enligt Socialstyrelsen.

Det innebär att hemtjänstpersonalen kan möta människor som är påverkade, utåtagerande eller befinner sig i mycket svåra livssituationer. Samtidigt kan det saknas kompetens eller förutsättningar för att hantera de svåra situationer som detta kan innebära. För hemtjänstpersonalen kan det handla om att få möta hot om våld, att personerna inte vill ha hjälpen som erbjuds eller att personalen hamnar i etiska dilemman när det gäller önskemål om att köpa ut eller servera alkohol.

Det finns därför ett stort behov av utbildningsinsatser för vård- och omsorgspersonal och av förebyggande insatser inom området för att motverka risk- och missbruk inom den äldre målgruppen. Kommunen behöver också öka samarbetet med regionens verksamheter så att äldre med den här typen av problematik får stöd och insatser efter behov.

Hälso- och sjukvård

Den kommunala hälso- och sjukvården kommer att behöva genomgå viss utveckling utifrån kommande lagändringar. I propositionen Nästa steg för en god och nära vård (prop 2025/26:19) föreslår regeringen ändringar i bland annat hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och patientlagen (2024:821) som kommer att påverka kommunen och den kommunala hälso- och sjukvården. Lagändringarna innehåller både förtydliganden och nya krav, ändringarna föreslås att träda i kraft 1 juli 2026.

Det föreslås ett förtydligande kring samverkan mellan region och kommun avseende planering och utveckling av hälso- och sjukvården, detta för att vården ska upplevas som sömlös för patienten och att inga vårdbehov ska falla mellan stolarna. Samverkan

behöver göras med de gemensamma invånarnas behov som utgångspunkt och med beaktande av respektive huvudmans ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen samt olika lokala överenskommelser.

Ändringarna innebär också att informationskravet i förhållande till patienterna stärks. För de patienter som får kommunal hälso- och sjukvård ska kommunen utse en fast vårdkontakt om en patient begär det. Regionen ska utse en fast läkarkontakt till en person som får kommunal hälso- och sjukvård. Patienten ska få information om vem som är fast vårdkontakt och fast läkarkontakt samt hur patienten kan komma i kontakt med sin fasta vårdkontakt, sin fasta läkarkontakt och sina vårdenheter

Det ska förtydligas i hälso- och sjukvårdslagen att kommuner inom ramen för verksamhet som utgör primärvård särskilt ska tillhandahålla de hälso- och sjukvårdstjänster som krävs för att tillgodose både fysiska och psykiska vanligt förekommande vårdbehov.

Kommunen ska även vid behov erbjuda medicinsk bedömning av sjuksköterska oavsett tid på dygnet, där även regionen föreslås att vid behov erbjuda medicinsk bedömning av läkare till personer som har kommunal hälso- och sjukvård.

Det införs också ett lagkrav på att det inom kommunen ska finnas en medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), som är utbildad fysioterapeut eller arbetsterapeut. Dock har nämnden haft MAR under en längre tid.

Regeringen bedömer att förslagen ska bidra till en stärkt medicinsk kompetens i kommunerna och ett mer jämlikt omhändertagande i hälso- och sjukvården. Förslagen bedöms även kunna bidra till ett stärkt förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Jämlikhet och jämställdhet

Det finns stora skillnader i hälsa och tillgänglighet både över riket, mellan könen och bland boende i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Äldre kvinnor med sämre ekonomi bor oftare i socioekonomiskt mer utsatta områden. Även i Uppsala finns en betydande socioekonomisk boendesegregation. Kvinnor har som grupp lägre pensioner än män, vilket kan förklaras av historiska skillnader i arbetsdeltagande och lönenivåer. Traditionella könsroller kan även påverka äldre människors möjligheter till socialt deltagande och vård och omsorg.

Kvinnor och män ska ha samma möjlighet att forma samhället och sina egna liv. I detta innefattas samma rätt och möjlighet till hälsa och kroppslig integritet. Kommunens resurser ska därför fördelas på jämlikt och jämställt sätt. Det innebär att socialtjänsten ska säkerställa jämlika villkor mellan individer och grupper inom samhället, inklusive jämställdhet mellan könen.

Kompetensförsörjning och förändrade kompetensbehov

I takt med att det blir allt svårare att säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen och att rekrytera och behålla chefer och medarbetare ökar behovet av att förbättra arbetsvillkoren för att säkerställa en god kvalitet av vård och omsorg.

Behovet av utbildad personal som kan utföra mer kompetenskrävande insatser ökar. Det finns risk för att andelen ofrivillig anhängigvård ökar om kompetensbristen blir stor. Nämnden har fattat beslut om att införa differentierade arbetsroller vilket innebär att medarbetare som ännu inte nått de formella kvalifikationer som krävs för

omvårdnadsarbete arbetar med olika typer av serviceinsatser. Utöver att frigöra tid för utbildade medarbetare förväntas detta beslut leda till att det blir lättare att rekrytera medarbetare och skapa en möjlig väg in i vård- och omsorgsycket som tar hänsyn till människors olika förutsättningar.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att införa ett språkrav för personal inom äldreomsorgen, som ska träda i kraft den 1 juli 2026. Syftet är att säkerställa att äldre personer kan förstå och göra sig förstådda av den personal som vårdar dem, vilket anses vara avgörande för trygg och säker omsorg. Regleringen om språkrav förväntas införas i socialtjänstlagen. Eftersom regleringen medför i viss mån nya och utökade uppgifter för kommunen föreslår regeringen även att det generella statsbidraget ska höjas för de kommande tre åren, 90 miljoner för 2026, 165 miljoner för 2027 och 150 miljoner för 2028 och framåt. Regeringen avsätter även 23 miljoner kronor per år, 2026–2030, för att relevanta myndigheter ska kunna stödja kommunerna i arbetet med språkravet och följa upp reformens effekter.

Förslaget om språkrav bygger på en utredning (SOU 2024:78) som lyfter fram behovet av systematiskt arbete med språkutveckling på arbetsplatser inom äldreomsorgen. Det betonas att språkkunskaper är avgörande för både säkerhet, arbetsmiljö och kvalitet i omsorgen.

Språkravet utgör en del i en större satsning på kompetensutveckling inom äldreomsorgen, där Äldreomsorgslyftet förlängs och utvidgas till 2027.

Andelen äldre som är utrikes födda ökar. Nämnden kan därför komma att ha fler brukare som inte kan göra sig helt förstådda på svenska, vilket ställer förändrade krav på verksamheten för att kunna bedriva en jämlik vård och omsorg. Bland medarbetarna finns dock en bred språklig och kulturell kompetens som bör kunna användas för att möta denna förändring.

Digital transformation för äldre kommuninvånare och brukare

Digital transformation och innovativa lösningar kan ge stora möjligheter till självständighet, delaktighet och inflytande för äldre personer. Införande av välfärdsteknik och trygghetsskapande teknik innebär att arbetet blir mer resurseffektivt och kan bidra till att öka tryggheten hos brukarna genom mer förutsägbarhet och tydlig information. Tekniken bidrar även till utvecklingen av de vård- och omsorgsinsatser som erbjuds. Vid införande av välfärdsteknik och trygghetsskapande teknik ska hänsyn tas till brukares behov, funktionsförmåga, önskemål och personliga integritet.

Främjandet av nya och befintliga innovativa tekniska lösningar kan öka äldre personers oberoende och mobilitet samt motverka det digitala utanförskapet. Andelen äldre som är vana att använda digitala tjänster ökar, och användandet av digitala tjänster kan bidra till att bland annat motverka ofrivillig ensamhet och isolering. Dock kan äldre personer som använder digital teknik vara mer sårbara för bedrägerier. Det är därför viktigt att vara medveten om vilka risker som finns för att skydda äldre personer. Det är även viktigt att utbilda äldre om bedrägerier för att de ska kunna använda tekniken på ett tryggt och säkert sätt.

I samband med att digitaliseringen i samhället ökar finns det samtidigt en risk för ett digitalt utanförskap. Det bör därför finnas andra analoga alternativ tillgängliga, i synnerhet för de kommuninvånare som inte kan eller aktivt väljer att inte ta del av ny teknik.

Digital transformation för äldre nämndens medarbetare

Det är viktigt att upprätthålla arbetet med utveckling och samordning av verksamhetssystem och processer för att säkerställa en god och säker vård och omsorg. För att minska administrationen behöver nya digitala lösningar för en säkrare, effektivare och förenklad handläggning finnas på plats.

Det behöver skapas förutsättningar för förändrade och mer effektiva arbetssätt genom införande av välfärdsteknik, trygghetsskapande teknik och digitalisering av tjänster. Medarbetare ska ha en grundläggande förståelse för digitaliseringens påverkan och en tillräcklig färdighet i att använda digitala verktyg samt en vilja för att kunna ta till sig nya arbetssätt i det egna arbetet. Det är viktigt att satsa på kompetenshöjande insatser för medarbetarna och en aktiv omvärldsbevakning för att upprätthålla den digitala kompetensen. I digitaliseringsarbetet behöver säkerhetsaspekter som informationssäkerhet hanteras för att förhindra att känslig information hamnar i fel händer.

Det är viktigt att genomföra den digitala transformationen på rätt sätt, med noggrann planering, genomförande av riskanalyser, övervägande av nytta och effekt samt förståelse för komplexiteten i förändringsprocessen. På så sätt kan en framgångsrik digital transformation för organisationen genomföras.

Förändrat klimat och säkerhetspolitiskt omvärldsläge

I ett snabbt förändrat säkerhetspolitiskt läge behöver nämnden utveckla strukturen rörande kris- och krigsberedskap för hantering av framtida kriser, exempelvis flyktingströmmar, krig och andra allvarliga händelser. Detta innefattar även strukturen för att hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat för nämndens målgrupper, inte minst höga temperaturer. Nämnden kan utifrån detta att komma att få ökade kostnader för ett intensifierat krisberedskaps- och klimatanpassningsarbete. Nämnden behöver samverka med andra nämnder inom kommunen i frågor som gäller enskildas beredskap och förmåga att hantera olika typer av kriser. Särskilt i frågor som rör nämndens målgrupp och gällande vad som är den enskildes ansvar och vad som är en kommunal uppgift.

Fler värmeböljor är något som förväntas kunna drabba äldre personer hårdare än befolkningen i sin helhet. Särskilda riskgrupper är fysiskt och/eller psykiskt sköra och ensamboende äldre personer i såväl ordinärt boende som särskilt boende. Detta ställer högre krav vid nybyggnation, men även befintliga byggnader kan behöva åtgärdas och anpassas för att säkerställa att äldre personer i utsatthet kan klara sig under värmeböljor.

Äldre nämndens insatser för att bidra till klimatomställningen och minska utsläppen behöver fokuseras till de områden där nämnden har möjlighet att göra störst skillnad. Detta inkluderar exempelvis fossilfria och energieffektiva transportlösningar inom nämndens verksamheter.

Välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan

En ökad grad av brottslighet i samhället riskerar att medföra en högre grad av otrygghet, inte minst bland särskilt utsatta grupper, såsom äldre personer. I syfte att öka tryggheten samverkar kommunen med bland annat Polismyndigheten och andra berörda aktörer.

Även otillåten påverkan riktas mot nämndens verksamheter, särskilt inom kommunens myndighetsutövning. Detta kan ta sig i uttryck som såväl mer implicita påverkansförsök som desinformationskampanjer samt direkta hot gentemot enskilda medarbetare. Sammantaget riskerar detta att medföra en ökad otrygghet för enskilda medarbetare, såväl i sin yrkesroll som privat.

Ökningen av organiserad välfärdsbrottslighet och bedrägeri inom omsorgen försvårar arbetet med att hjälpa personer som har ett omsorgsbehov. Välfärdsbrottsligheten omfattar stora belopp och utöver den ekonomiska skadan kan denna brottslighet även medföra ett minskat förtroende för samhället och nämndens medarbetare.

Äldrenämnden kommer att behöva fortsätta att prioritera systematiska och samordnade insatser för att motverka välfärdsbrottsligheten. Detta sker genom kontroll och uppföljning på såväl myndighetsnivå som avtalsnivå, samt genom uppföljning och kontroll av de ideella aktörer som uppbär ekonomiskt stöd från nämnden.

Beredskap

Sveriges struktur för krisberedskap inom totalförsvaret vilar på tre grundprinciper: ansvarsprincipen, närhetsprincipen och likhetsprincipen. Dessa principer gäller även för hela civilförsvaret, inklusive verksamheter inom äldrenämndens ansvarsområde. Behovet av ett systematiskt beredskapsarbete ökar i en föränderlig omvärld. Inom Uppsala kommun sker löpande arbete för att säkerställa en fungerande äldreomsorg – under normala förhållanden såväl som vid samhällsstörning, kris, eller höjd beredskap.

Systematiskt arbete med kontinuitetshantering pågår kontinuerligt. Förvaltningen identifierar löpande vilka kritiska beroenden som föreligger, för att kunna upprätthålla verksamheten även vid störningar, kriser eller krig. Samverkan sker inom Uppsala kommun, för att exempelvis säkerställa reservkraft samt matleveranser till brukare vid händelse av kris.

Arbetet behöver fortsätta med att stärka den övergripande förmågan till robusthet och uthållighet inom hela äldrenämndens verksamhetsområde. Detta innebär att beredskapsfrågorna integreras ytterligare i den ordinarie styrningen, att roller och ansvar tydliggörs på alla nivåer, samt att det skapas en långsiktig struktur för kapacitetsutveckling. Samverkan med andra förvaltningar och externa aktörer behöver utvecklas ytterligare, för att säkerställa en gemensam lägesbild och samordnade insatser i händelse av störning. I förlängningen krävs också ett fortsatt strategiskt fokus på resiliens, både i form av kapacitet att hantera kriser och förmåga att anpassa verksamheten inför framtida utmaningar.

Syftet med nämndens verksamhetsplan och budget

Nämndens verksamhetsplan och budget beskriver hur nämnden ska förverkliga kommunfullmäktiges övergripande styrdokument Mål och budget 2026–2028.

Begrepp som används i verksamhetsplanen

Begrepp	Beskrivning
Fokusmål	Kommunfullmäktiges mål i <i>Mål och budget</i> . Nämnden konkretiserar fokusmålen genom att beskriva åtgärder till uppdragen och vid behov komplettera med grunduppdrag, nämndmål, strategier, åtgärder och indikatorer.
Uppdrag	Uppdrag som ges till nämnden genom kommunfullmäktiges Mål och budget eller genom beslut som fattas under året av kommunfullmäktige och/eller kommunstyrelsen. Till uppdrag från Mål och budget tar nämnden fram åtgärder och vid behov strategier för att beskriva hur nämnden genomför uppdragen.
Grunduppdrag	Nämndens grunduppdrag enligt reglementet. Utvecklingen av grunduppdraget beskrivs med nämndmål med åtgärder och/eller indikatorer.
Nämndmål	Nämnden kan för att bidra till måloppfyllelse konkretisera fokusmålen genom att formulera egna nämndmål med tillhörande strategier och åtgärder. Under fokusmål 1 finns ett kommungemensamt obligatoriskt nämndmål inom arbetsmiljö.
Budget	Nämndens budget utgår från <i>Mål och budget</i> och preciseras i nämndens detaljbudget. Nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi redovisar budgeten separat för de båda verksamhetsformerna.
Klimatbudget	Klimatbudgeten är ett verktyg för att underlätta och påskynda omställningen så att kommunens klimatmål kan nås. Den innehåller prioriterade åtgärder för planperioden inom de områden som står för majoriteten av utsläppen inom Uppsala kommun.
Strategi	Visar nämndens långsiktiga vägval för hur den ska nå sina mål. Nämnden tar i sina strategier även hänsyn till kommunens program och policyer. Nämnden kan i beskrivningen av sina strategier visa vad som behöver göras även bortom 2026–2028 för att sätta in åtgärderna i ett sammanhang.
Åtgärd	Visar vilka initiativ nämnden tar för att förverkliga sina nämndmål och uppdrag. Det kan exempelvis handla om att nämnden gör satsningar, fattar nödvändiga beslut, tillsätter en utredning eller startar en försöksverksamhet. Åtgärder för att öka jämställdheten ska alltid övervägas. För nämnder som har både en systemledarroll och en egenregi behöver det framgå om åtgärden gäller båda verksamhetsformerna eller enbart den ena eller andra.
Klimatåtgärd	Åtgärder inom klimatbudgeten, som tillsammans syftar till att kommunens klimatmål ska kunna nås.
Förväntad effekt	Konkretiserar en åtgärd och beskriver vad den ska leda till. Underlättar på så sätt uppföljningen av åtgärder.
Styrdokument	Visar om åtgärden finns i, eller kan kopplas till genomförandet av, ett befintligt styrdokument (till exempel program eller handlingsplan).
Indikator	Indikatorer mäter trender, resultat och önskade effekter i när- och omvärld som kommunen behöver förhålla sig till. De ska kunna jämföras över tid och där det är möjligt med andra organisationer och kommuner. De kan användas i styrningen genom att sätta ett målvärde för respektive indikator för planperioden.

Kommunfullmäktiges fokusmål

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att minska den administrativa belastningen, öka takten i digitaliseringen och skapa förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande.

Tabell 1. Nämndens åtgärder till Uppdrag 1. Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att minska den administrativa belastningen, öka takten i digitaliseringen och skapa förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Löpande ompröva förvaltningens processer för att säkerställa effektivt resursutnyttjande och innovativa lösningar.		Mer tid och resurser för nämndens kärnverksamheter.
Öka användningen av digital välfärdsteknik i nämndens verksamheter, exempelvis genom automatisering, läkemedelsrobotar, digital tillsyn, handläggarstöd, AI och e-tjänster.	Policy för digital transformation	Mer effektivt resursutnyttjande som frigör tid för brukarna vård- och omsorgsinsatser. Stärkt integritet, egenmakt och delaktighet bland nämndens brukare. Ökat användande av digitala tjänster bland nämndens brukare.

Uppdrag 2. Fortsätta arbetet med att säkerställa en hållbar och robust bemanning (KS, UBN, OSN, ÄLN, SCN, KTN och AMN).

För att säkra personal- och kompetensförsörjningen behöver arbetsvillkoren vara hållbara och attraktiva för nämndens medarbetare. I den förflyttning som pågår inom ramen för god och nära vård kan arbetsuppgifterna bli alltmer avancerade, det medför ett ökat behov av utbildad personal och kompetenshöjande insatser. Det behöver även frigöras tid för den utbildade personalen, genom bland annat differentierade yrkesroller. Samverkan med universitet och gymnasieskolan/komvux kan bidra till rekrytering av nya medarbetare samt rekrytering av extra personal exempelvis under sommaren.

Tabell 2. Nämndens åtgärder till Uppdrag 2. Fortsätta arbetet med att säkerställa en hållbar och robust bemanning.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Erbjuda trygga, attraktiva och konkurrenskraftiga anställningsvillkor, exempelvis genom differentierade yrkesroller.		Hållbara arbetsvillkor för nämndens medarbetare. En attraktiv arbetsgivare.
Säkerställa kompetensutvecklingsmöjligheter för samtliga medarbetare.		En attraktiv arbetsgivare.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Öka antalet tillsvidareanställda och minska antalet timanställda, i enlighet med beslutad plan.		Ökat antal tillsvidareanställda och minskat antal visstidsanställda. Hållbara arbetsvillkor för nämndens medarbetare. En attraktiv arbetsgivare.
Genomföra ett pilotprojekt i mindre skala om förkortad arbetstid.		Hållbara arbetsvillkor för nämndens medarbetare. En attraktiv arbetsgivare.
Intensifiera det breddinförande arbetet med att ersätta den tidigare så kallade minutstyrningen med att hemtjänsten i stället ska jobba i mindre personalgrupper närmare den äldre.		Hållbara arbetsvillkor för nämndens medarbetare. En attraktiv arbetsgivare.
Fortsatt implementera arbetet med psykologisk trygghet, utifrån beslutad strategi.		Ökad psykologisk trygghet.
Stärka samverkan med Uppsala universitet för att locka studenter inom legitimerade yrken att arbeta extra som omsorgspersonal inom äldreomsorgen.		Förbättrade förutsättningar för robust bemanning inom äldreomsorgen.

Uppdrag 3. Säkerställa tillräckliga kunskaper i det svenska språket för anställda med behov av det inom förskola, vård och omsorg samt service (ÄLN, OSN, AMN, UBN och KS).

Brukare ska vara trygga i att förstå och kunna prata svenska med nämndens medarbetare. Pågående insatser inom området behöver fördjupas, för att säkerställa tillräckliga språkkunskaper i svenska språket bland medarbetare inom vård och omsorg. Språktester ska införas som en ytterligare åtgärd i detta arbete. För de medarbetare som inte klarar språktestet ska utbildning ges. Genom detta förbättras brukarbemötandet och patientsäkerheten ökar.

Tabell 3. Nämndens åtgärder till Uppdrag 3. Säkerställa tillräckliga kunskaper i det svenska språket för anställda med behov av det inom förskola, vård och omsorg samt service.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Arbeta aktivt för språkutvecklande arbetsplatser i samverkan med berörda nämnder, exempelvis genom språkombud, utbildning för språkstödare och handledare, för att stärka kunskaper i svenska språket.		Trygg och säker vård och omsorg. Snabbare integrering och högre grad av anställningsbarhet för medarbetare med annat modersmål än svenska.
Implementera nya lagkrav avseende språkkrav i socialtjänstlagen.		Medarbetare uppnår nivå B2 i svenska enligt GERS och blir självständiga språkanvändare.
Ställa krav på goda språkkunskaper i svenska som kompetens vid rekrytering.		Trygg och säker vård och omsorg.
Genomföra språktest i samtliga verksamheter.		Trygg och säker vård och omsorg.
Fortsatt samverka med övriga berörda nämnder för att säkerställa tillräckliga		Trygg och säker vård och omsorg.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
kunskaper i det svenska språket inom förskola, vård och omsorg samt service.		Snabbare integrering och högre grad av anställningsbarhet för medarbetare med annat modersmål än svenska.

Uppdrag 6. Åstadkomma en omställning mot en effektiv och nära vård med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser (OSN, ÄLN, KTN, IFN, SCN, UBN, AMN och PBN).

Vård och omsorg behöver ställa om för att bli mer tillgänglig utifrån individens behov och förutsättningar. Det krävs nya lösningar och arbetssätt för att ta hand om en växande och åldrande befolkning som i större utsträckning lever med kroniska sjukdomar. För att lyckas med omställningen är samarbete mellan Region Uppsala, länets kommuner och privata vårdgivare helt avgörande. Effektiv och nära vård 2030 är ett storskaligt förändringsarbete med en gemensam målbild för Uppsala län.

Tabell 4. Nämndens åtgärder till Uppdrag 6. Åstadkomma en omställning mot en effektiv och nära vård med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsatt samverka med berörda nämnder för att tillsammans stärka kommunens del i arbetet med förebyggande och hälsofrämjande insatser och en effektiv och nära vård 2030.	Program och handlingsplan för en äldrevänlig kommun	Effektiv och nära vård 2030
Införa arbetssätt med intensiv hemrehabilitering.		Effektiv och nära vård 2030. Förbättrad/bibehållen hälsa för den enskilde och kostnadseffektivitet i den kommunala verksamheten.
Utveckla arbetet med hälsoekonomiska beräkningar.		Långsiktigt öka den sociala och ekonomiska hållbarheten i den kommunala verksamheten
Utveckla formerna för implementering, uppföljning och utvärdering av arbetsmodell trygg hemgång.		Ökad trygghet för brukare och deras anhöriga.
Genomföra åtgärder utifrån resultatet av kartläggning inom öppna och tidiga insatser.		Förbättrad/bibehållen hälsa för den enskilde och kostnadseffektivitet i den kommunala verksamheten.

Uppdrag 7. Skärpa de trygghetsskapande åtgärderna inom kommunens vård- och omsorgsverksamhet (ÄLN och OSN).

Tabell 5. Nämndens åtgärder till Uppdrag 7. Skärpa de trygghetsskapande åtgärderna inom kommunens vård- och omsorgsverksamhet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsatt arbete med att införa trygghetsskapande teknik såsom exempelvis digital nattillsyn, läkemedelsautomater och GPS-larm.		Ökad trygghet hos brukare med hemtjänstinsatser och deras anhöriga.
Fortsatt införa trygghetsskapande teknik som ger brukarna möjlighet att kunna se vem som kommer för att utföra insatsen i hemmet.		Ökad trygghet hos brukare med hemtjänstinsatser och deras anhöriga.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärka medarbetarnas kompetens kring avvikelserapportering vid uteblivna eller delvis uteblivna rehabiliterande insatser.		Ökad kompetens hos medarbetare avseende avvikelserapportering.
Säkerställa att nämndens medarbetare har tillräcklig kunskap och kompetens gällande avvikelshantering och hantering av synpunkter och klagomål.		Trygg och säker vård och omsorg.
Säkerställa att nämndens medarbetare har tillräcklig kunskap och kompetens gällande hot, våld, hedersrelaterat våld och våld i nära relationer.		Trygg och säker vård och omsorg.

Uppdrag 8. Säkerställa hög livskvalitet och förutsättningar till att åldras på egna villkor genom att främja fysisk, social och digital inkludering (ÄLN, OSN, KTN, IFN och GSN).

Tabell 6. Nämndens åtgärder till Uppdrag 8. Säkerställa hög livskvalitet och förutsättningar till att åldras på egna villkor genom att främja fysisk, social och digital inkludering.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Inom ramen för nämndens öppna insatser och biståndsbedömda insatser stärka den äldres egenmakt och motverka ofrivillig ensamhet och isolering.	Program för äldrevänlig kommun och tillhörande handlingsplan	Stärkt egenmakt, minskad isolering och ökad inkludering bland äldre personer med funktionsnedsättning. Ökad digital och social inkludering bland kommunens äldre. Stärkt integritet, egenmakt och delaktighet bland kommunens äldre.
Leda det kommunövergripande arbetet med att implementera program och handlingsplan för äldrevänlig kommun vad gäller insatser för fysisk, social och digital inkludering av en åldrande befolkning.	Program för äldrevänlig kommun och tillhörande handlingsplan	Ökad digital och social inkludering bland kommunens äldre.
Genomföra en seniorfestival 2026.	Program för äldrevänlig kommun och tillhörande handlingsplan	Synliggöra olika möjligheter till engagemang och social samvaro.

Uppdrag 9. Öka byggandet av vård- och omsorgsboenden och LSS-bostäder för att säkerställa tillgång till anpassade bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning (KS, UHEM, SFAB, PBN, ÄLN och OSN).

Tabell 7. Nämndens åtgärder till Uppdrag 9. Öka byggandet av vård- och omsorgsboenden och LSS-bostäder för att säkerställa tillgång till anpassade bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Inom ramen för bostads- och lokalförsörjningsprocessen och andra aktuella forum tydliggöra när, var och i vilken omfattning vård- och omsorgsbostäder samt korttidsplatser behöver tillskapas.		Långsiktig balans mellan behov och utbud av vård- och omsorgsbostäder och verksamhetslokaler.
Utveckla den strategiska planeringen inom bostads- och lokalförsörjningen gentemot kommunens äldre.		Långsiktig balans mellan behov och utbud av vård- och omsorgsbostäder och verksamhetslokaler.

Uppdrag 10. Öka samnyttjandet av kommunens lokaler och anläggningar och tillgängliggöra lokalerna för andra verksamheter när de inte nyttjas (KS, UBN, IFN, KTN, ÄLN, OSN, AMN, SFAB, UKAF och UHEM).

Tabell 8. Nämndens åtgärder till Uppdrag 10. Öka samnyttjandet av kommunens lokaler och anläggningar och tillgängliggöra lokalerna för andra verksamheter när de inte nyttjas.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I samverkan med kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder och bolag öka samutnyttjandet av kommunens lokaler och anläggningar.	Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället Riktlinje för bidrag till aktörer i civilsamhället och fria kulturlivet	En mer effektiv användning av kommunens lokaler och anläggningar.

Uppdrag 11. Öka valdeltagandet i områden och grupper med lågt valdeltagande samt utveckla samverkan kring att genomföra val i Uppsala kommun (KS, VLN, ÄLN, OSN, UBN, AMN, KTN, GSN, IFN, ÖFN, UKAF, SFAB och UKK).

Tabell 9. Nämndens åtgärder till Uppdrag 11. Öka valdeltagandet i områden och grupper med lågt valdeltagande samt utveckla samverkan kring att genomföra val i Uppsala kommun.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I samverkan med kommunstyrelsen identifiera och genomföra insatser för att öka valdeltagandet.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun	Öka valdeltagande bland nämndens målgrupper, i synnerhet hos personer med biståndsbedömda insatser.

Nämndens grunduppdrag

Att grunduppdraget utförs enligt lagstiftningens intentioner och säkrar en god och trygg vård och omsorg är en förutsättning för att fokusmålet Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden ska kunna uppnås. Nämndens arbete och insatser för äldre ska möjliggöra goda levnadsvillkor och stärka individens oberoende, inflytande och delaktighet.

Andelen äldre förväntas öka kraftigt under det närmaste decenniet. För att välfärden gentemot kommunens äldre ska kunna värnas, också på längre sikt, behövs därför ett kontinuerligt och strategiskt effektiviseringsarbete inom nämndens verksamheter. Detta för att undvika kortsiktiga besparingar som minskar kvaliteten för nämndens brukare. Att frigöra tid till nämndens kärnverksamheter, säkra kompetensförsörjningen och stärka digitaliseringsarbetets genomslagskraft är exempel på centrala områden som kan ge sådan effektiviseringsvinster under de kommande åren.

Äldre ska kunna åldras på sina egna villkor och kunna leva ett gott liv. Mat- och måltidssituation är av stor betydelse, såväl för den enskildes hälsa, livskvalitet som sociala inkludering. Oavsett om den enskilde har hemtjänst, bor på särskilt boende eller helt saknar biståndsbedömda insatser så behöver mat- och måltider vara en integrerad del i nämndens folkhälsofrämjande arbete.

Nämndmål N1.1. Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö

Kommunens systematiska arbetsmiljöarbete ska i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande. Väl fungerande systematik, rutiner och den löpande dialogen mellan chef och medarbetare skapar förutsättningar för kommunen som arbetsgivare att

säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare har därtill ett individuellt ansvar att aktivt bidra till en god arbetsmiljö.

Samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet i den egna verksamheten samt säkerställa att en returnering av arbetsmiljöuppgifter kan hanteras på ett bra sätt.

Som arbetsgivarnämnd har kommunstyrelsen en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö och följer därför upp hur nämnderna tillämpar det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom kommer kommunstyrelsen under planperioden särskilt följa upp och analysera de arbetsmiljörelaterade nyckeltalen hållbart medarbetarengagemang, sjukfrånvaro och upprepad kortidssjukfrånvaro samt tillbud och arbetsskador på kommunövergripande nivå.

Tabell 10. Nämndens åtgärder till Nämndmål N1.1. Kommunkoncernen ska ha en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Arbeta för en ökad frisknärvaro och minska sjukfrånvaron.		Hållbara arbetsvillkor för nämndens medarbetare.
		En attraktiv arbetsgivare.

Indikatorer

Tabell 11. Nämndens indikatorer till fokusmål 1 i mål och budget.

Målsättning	Indikator	2024	2025	Jämförelse- värde	Nr MoB	Källa
2026 53 2028 70	Kvalitetsindex äldreomsorg (skala 0–100)	47	-	53 (R12)	6 15 (nedbruten på nämndnivå)	KoladaID U20404
	Kvinnor	-	-	-		
	Män	-	-	-		
	Andel synpunkter som hanterats (mottagen, bedömd, återkopplad och avslutad) inom tidsfrist	-	-	-	7 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
	Kvinnor	-	-	-		
	Män	-	-	-		
2026 81 2028 83 (målsättning för kommunen som helhet)	Medarbetarengagemang (HME) totalt nämndens medarbetare – Totalindex (skala 0–100)	-	-	79 (R12)	8 (nedbruten på nämndnivå)	KoladaID U00200
	Kvinnor	-	-	-		
	Män	-	-	-		
6 % sjukfrånvaro totalt bland nämndens medarbetare	Sjukfrånvaro totalt bland nämndens medarbetare % jan-okt	9,11	-	-	9 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
	Kvinnor	10,24	-	-		
	Män	6,63	-	-		
	Korttidsfrånvaro bland nämndens medarbetare % jan-okt	4,17	-	-	9 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
	Kvinnor	4,21	-	-		
	Män	4,08	-	-		
	Långtidsfrånvaro bland nämndens medarbetare % jan-okt	4,94	-	-	9 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
	Kvinnor	6,03	-	-		
	Män	2,55	-	-		

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Uppdrag 12. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker service och myndighetsutövning med hög kvalitet.

Tabell 12. Nämndens åtgärder till Uppdrag 12. Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagsservice med hög kvalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsätta ha löpande dialog och samverkan med nämndens externa leverantörer.	Näringslivsprogram och tillhörande handlingsplan	Stärkt attraktivitet hos nämnden som samverkanspart gentemot externa leverantörer. Högre grad av tillit och gott samarbetsklimat mellan parterna.

Uppdrag 14. Öka andelen Uppsalabor som är självförsörjande (AMN, KS, OSN, UBN, GSN, IFN, KTN, MHN, PBN, RÄN, SCN, ÄLN, ÖFN, UKAF, SFAB, UPAB, UVA, UHEM, UKK och UST).

Tabell 13. Nämndens åtgärder till uppdrag 14. Öka andelen Uppsalabor som är självförsörjande.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I samverkan med övriga berörda nämnder stärka möjligheterna till arbete inom äldreomsorgen för personer som står utanför arbetsmarknaden.		Ökad självförsörjningsgrad och social inkludering för personer som står utanför arbetsmarknaden.

Uppdrag 15. Utveckla arbetet för att fler elever ska välja yrkesinriktade utbildningar (UBN, KS, AMN, OSN, ÄLN och KTN).

Tabell 14. Nämndens åtgärder till uppdrag 15. Utveckla arbetet för att fler elever ska välja yrkesinriktade utbildningar.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I samverkan med andra berörda nämnder (bl.a. utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden) utveckla arbetet för att fler elever ska välja yrkesinriktade utbildningar.		Stärkta förutsättningar för att nämnden på längre sikt ska kunna rekrytera kompetent personal och klara kompetensförsörjningen.
Breda arbetssättet med ungdomar som arbetar på särskilt boende (Unga i vården).		Stärkta förutsättningar för att nämnden på längre sikt ska kunna rekrytera kompetent personal och klara kompetensförsörjningen.

Uppdrag 16. Stärka Uppsalas position som nationell och internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Tabell 15. Nämndens åtgärder till Uppdrag 16. Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Fortsätta att utveckla samverkan med brukare, civilsamhället och övriga berörda parter genom kontinuerlig	Policy för samverkan med aktörer i civilsamhället	Stärkt delaktighet, egenmakt och inflytande för parterna.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
dialog, uppföljning och omvärldsbevakning.	Riktlinje för bidrag till aktörer i civilsamhället och fria kulturlivet	

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Uppdrag 26. Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat (KS, AMN, GSN, IFN, KTN, MHN, OSN, PBN, RÄN, SCN, UBN, ÄLN, UKAF, SFAB, UPAB, UVA och UHEM).

Tabell 16. Nämndens åtgärder till uppdrag 26. Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Inom ramen för nämndens kontinuitetsplanering och krisberedskap säkerställa förebyggande hantering av konsekvenser av ett förändrat klimat, i form av exempelvis extremväder.	Miljö- och klimatprogram och tillhörande handlingsplan	Högre grad av beredskap för de konsekvenser som klimatförändringarna kan innebära för nämndens målgrupper.

Klimatbudget – Transport

Tabell 37. Nämndens klimatåtgärder inom området transport.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
1.07 Utveckla insatser för att främja anställdas hållbara resande i tjänsten samt till och från arbetet.		Ökad takt i nämndens klimatomställning till 2030.
1.22 Minska energianvändningen och fasa ut fossila bränslen för transporter inom vård och omsorg.	Miljö- och klimatprogram och tillhörande handlingsplan	Fossilbränslefrihet inom nämndens verksamheter inklusive externa leverantörer. Ökad takt i nämndens klimatomställning till 2030.

Klimatbudget – Energi

Tabell 18. Nämndens klimatåtgärder inom området energi.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
2.04 Minska mängden fossil plast som går till energiåtervinning (förbränning) genom att: - arbeta förebyggande för att minska plastanvändningen. - ställa krav på återvunnen, biobaserad och återvinningsbar plast vid inköp. - säkerställa utvecklad och korrekt sortering i den egna verksamheten.	Miljö- och klimatprogram och tillhörande handlingsplan	Minskad användning av plastprodukter gjord av fossil råvara inom nämndens verksamheter inklusive externa leverantörer.
2.05 Arbeta för att minska energianvändningen i fastigheter och verksamheter genom förändringar i teknik och beteende. Säkerställ att berörd personal har kunskap om energibesparingsåtgärder i sin verksamhet genom att ta fram relevanta energisparutbildningar.		Ökad takt i nämndens klimatomställning till 2030.
2.08 Minska användningen av vatten och särskilt tappvarmvatten i kommunens fastigheter och verksamheter.		Ökad takt i nämndens klimatomställning till 2030.

Klimatbudget – Konsumtion

Tabell 19. Nämndens klimatåtgärder inom området konsumtion.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
5.01 Utveckla och skärp kommunens arbete med att ställa krav på minskad klimatpåverkan från livsmedel och måltider i upphandlingar av externa leverantörer.	Miljö- och klimatprogram och tillhörande handlingsplan	Ökad takt i nämndens klimatomställning till 2030.
5.04 Utveckla och implementera arbetssätt för att öka det interna återbruket inom kommunens verksamheter.		Ökad takt i nämndens klimatomställning till 2030.

Klimatbudget – Övriga områden

Tabell 20. Nämndens klimatåtgärder inom övriga områden.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
6.05 Stärka invånarnas möjligheter att engagera sig för klimatomställningen, genom kommunikation, kunskapsspridning och dialog.		Ökad takt i nämndens klimatomställning till 2030.

Nämndens grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg samt förebyggande insatser gentemot de kommuninvånare som är 65 år och äldre. Nämndens grunduppdrag måste kunna fungera även i tider av kris, såsom extrema väderhändelser som värmeböljor och översvämningar till följd av ett förändrat klimat. Inom ramen för fokusmålet arbetar därför nämnden med att klimatanpassa sina verksamheter för att säkerställa liv och hälsa för nämndens brukare i tider av kris.

Inom ramen för sitt grunduppdrag ska äldrenämnden även bidra till att kommunen når målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030. Nämnden arbetar med att identifiera och genomföra effektiva åtgärder som kan ge så stort genomslag som möjligt, såväl inom nämndens egna verksamheter som upphandlad verksamhet. Nyckelområden som identifierats att arbeta med inkluderar fossilbränslefrihet i transporter, minskad klimatpåverkan av livsmedel samt minskad förbrukning av fossila plastprodukter.

Indikatorer

Tabell 21. Nämndens indikatorer till fokusmål 3 i mål och budget.

Målsättning	Indikator	2024	2025	Jämförelse- värde	Nr MoB	Källa
100 %	Andel % använd förnybar energi vid transporter inom nämndens egna verksamheter (jan-nov)	75	-	-	18 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
	Andel % använd förnybar energi vid transporter inom nämndens externa verksamheter	-	-	-	17 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
<1,25 senast 2030	Klimatpåverkan av inköpta livsmedel, CO2ekvivalenter per kilo inköpt livsmedel	1,21	-	-	18 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
75 % senast 2030	Andel % ekologisk mat i nämndens egna verksamheter	34	-	-	18 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
	Andel % ekologisk mat i nämndens externa verksamheter	-	-	-	17 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning
100 % senast 2030	Andel inköp av engångsplast i nämndens verksamheter som består av återvunnen eller förnybar plast	3	-	-	18 (nedbruten på nämndnivå)	Egen uppföljning

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Uppdrag 30. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet (KS, AMN, GSN, IFN, KTN, MHN, OSN, PBN, RÄN, SCN, UBN, ÄLN, UKAF, SFAB, UPAB, UVA, UHEM, UKK, UST och DUAB).

Tabell 22. Nämndens åtgärder till uppdrag 30. Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Stärka äldreperspektivet i det brottsförebyggande arbete i samverkan med övriga kommunala aktörer och polisen.	Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete Samverkansöverenskommelse med polisen med tillhörande åtgärdsplan	Ökad trygghet och säkerhet för kommunens äldre.
Stärka äldres förmåga att stå emot bedrägeriförsök, genom exempelvis informationskampanjer på kommunens träffpunkter.	Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete	Ökad trygghet och säkerhet för kommunens äldre.

Uppdrag 31. Förhindra att välfärden missbrukas genom att motverka alla former av välfärdsbrott och arbetslivskriminalitet i kommunens verksamheter och hos de leverantörer som anlitas av kommunen.

Tabell 23. Nämndens åtgärder till uppdrag 31. Förhindra att välfärden missbrukas genom att motverka alla former av välfärdsbrott och arbetslivskriminalitet i kommunens verksamheter och hos de leverantörer som anlitas av kommunen.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Samverka för att motverka välfärdsbrott och upptäcka leverantörer som bryter mot lagen och medvetet försöker missbruka välfärdssystemet för ekonomisk vinning, exempelvis genom stickprovskontroller och andra uppföljningsinsatser.	Handlingsplan mot välfärdsbrott	Ökad rättssäkerhet och avtalstrohet. Minskad risk för skada för brukaren, samt för ekonomisk skada och förtroendeskada för nämnden. Ökad kvalitet för brukarna.
Införa kunskapshöjande utbildning riktad till de anställda i linje med de åtgärder som kommunstyrelsen beslutat om inom ramen för handlingsplan mot välfärdsbrott.	Handlingsplan mot välfärdsbrott	Minskad risk för skada för brukaren, samt för ekonomisk skada och förtroendeskada för nämnden.

Uppdrag 32. Förebygg och bryt segregationen och stärk den sociala sammanhållningen (KS, AMN, GSN, IFN, KTN, OSN, PBN, SCN, UBN, ÄLN, UHEM, SFAB, UKAF, UST och UBAB).

Tabell 24. Nämndens åtgärder till uppdrag 32. Förebygg och bryt segregationen och stärk den sociala sammanhållningen.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Samverka för att främja jämlika livsvillkor samt förebygga och bryta segregation utifrån ett funktionsrättsperspektiv/äldreperspektiv.	Handlingsplan för att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism i Uppsala kommun	Ökad trygghet och säkerhet.

Uppdrag 37. Införa likvärdiga modeller för hur kommunen tillhandahåller och finansierar lokaler för olika delar av föreningslivet.

Tabell 25. Nämndens åtgärder till uppdrag 37. Införa likvärdiga modeller för hur kommunen tillhandahåller och finansierar lokaler för olika delar av föreningslivet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
I samverkan med kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder och bolag införa modell för tillhandahållande och finansiering av lokaler för olika delar av föreningslivet.		Ökad tillgång till lokaler för föreningar som vänder sig till nämndens målgrupper. Högre grad av likvärdighet i föreningars tillgång till lokaler som tillhandahålls/finansieras av nämnden.

Uppdrag 39. Förbättra styrning och kontroll av bidrag till föreningar och det fria kulturlivet (KS, KTN, AMN, IFN, SCN, ÄLN och OSN).

Tabell 26. Nämndens åtgärder till uppdrag 39. Förbättra styrning och kontroll av bidrag till föreningar och det fria kulturlivet.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Förebygga felaktigheter och motverka brottslighet i samband med utbetalning av föreningsbidrag och annan ekonomisk ersättning till civilsamhället, genom att säkerställa ändamålsenliga rutiner och former för samverkan samt genom att genomföra tillräcklig uppföljning och kontroll.	Handlingsplan mot välfärdsbrott	Minskad risk för brottslighet och felaktiga utbetalningar. Minskad risk för förtroendeskada för nämnden.

Uppdrag 40. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och social gemenskap.

Tabell 47. Nämndens åtgärder till uppdrag 40. Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och social gemenskap.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Genom öppna insatser och i samverkan med civilsamhället och övriga sociala nämnder förebygga och psykisk ohälsa bland äldre/personer med funktionsnedsättning, genom att arbeta med att förebygga exempelvis ofrivillig ensamhet, missbruk, våld, och suicid.	Program för äldrevänlig kommun och tillhörande handlingsplan Vägledning för suicidpreventivt arbete	Stärkt folkhälsa och minskad ofrivillig ensamhet och isolering bland nämndens målgrupper. Ökad psykisk hälsa. Minskar och skjuter upp behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser.
Säkerställa att medarbetare har kompetens för att slussa brukare vidare till rätt instans inom Region Uppsala.		Ökad kompetens om psykisk hälsa och samsjuklighet bland medarbetare. Trygg och säker vård och omsorg.
Stärka samverkan med berörda nämnder och Region Uppsala för att förebygga och motverka samsjuklighet.		Stärkt folkhälsa för målgruppen.

Uppdrag 42. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Tabell 28. Nämndens åtgärder till uppdrag 42. Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Nämndens åtgärd	Koppling till styrdokument	Förväntade effekter av åtgärden
Utveckla arbetet med kris- och krigsberedskap för stärkt motståndskraft inom nämndens verksamheter genom exempelvis planer, övningar och utbildningar inom området.	Program för krisberedskap och civilt försvar 2024–2027	Ökad förmåga för nämnden att fullgöra sitt grunduppdrag vid samhällsstörningar.

Nämndens grunduppdrag

För att grunduppdraget ska kunna utföras enligt lagstiftningens intentioner och säkra en god och trygg vård och omsorg kan tidiga insatser och förebyggande arbete bidra till att minska behoven av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser. Genom detta stärks även möjligheterna för trygga och jämlika livsvillkor.

Ett tryggt Uppsala med jämlika livsvillkor för alla kommuninvånare förutsätter tidiga insatser och ett förebyggande arbete med särskilt fokus på äldreperspektivet. Det brottsförebyggande arbetet och arbetet mot välfärdsbrottslighet behöver prioriteras för att öka tryggheten och stärka rättssäkerheten för äldre.

Mycket av det förebyggande arbetet förutsätter en god samverkan med berörda parter för att jämlika livsvillkor ska kunna uppnås. Civilsamhället utgör i detta en särskilt viktig resurs och komplement till kommunen. Samverkan och dialog med civilsamhället behöver därför fortsätta utvecklas. Även samverkan med andra kommunala nämnder, Region Uppsala samt andra berörda samverkansparter är av särskild vikt för att nå fokusmålet om ett tryggt Uppsala med jämlika livsvillkor.

Äldrenämndens insatser ska utgå från ett synsätt med individen i centrum. Vården och omsorgen ska jämlikt och jämställt möta invånarnas behov och äldreomsorgen ska kännas trygg för Uppsalas äldre och deras anhöriga. Äldrenämnden ska därför ha en verksamhet där kvinnor och män har lika rättigheter samt ges lika villkor och möjligheter att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Nämndens resurser ska därför fördelas jämställt.

Budget 2026

Budgetram 2026 för äldrenämnden är 2 612 miljoner kronor (2 446 mnkr 2025) vilket innebär en ökad budgetram om 166 miljoner kronor *netto* (+ 6,8 %) mot föregående år inklusive volym-, pris- och lönekomensation, riktade nivåpåverkande beslut, resultatförstärkande åtgärder och tidsbegränsade satsningar.

Riktade resultatförstärkande åtgärder omfattar totalt 52 miljoner kronor varav de största åtgärderna till budget är minskade kostnader för tomplatser inom egen regi och reducering av kostnader för inhyrd legitimerad personal inom hälso- och sjukvården vilken även har varit med under senare års åtgärder.

Riktade nivåpåverkande beslut omfattar totalt 31,6 miljoner kronor för 2026 med bland annat medel för chefsförtätning.

Riktade *temporära* satsningar omfattar totalt 1,7 miljoner kronor för 2026 och innefattar bland annat medel för intensiv hemrehabilitering inom ordinärt boende.

Utöver budgetramen har nämnden även för 2026 möjlighet att nyttja statsbidrag däribland ett av de större statsbidragen, *Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer*, om preliminärt 64 miljoner kronor. Detta statsbidrag har funnits ett antal år till nästan identiskt belopp och innefattar kostnadstäckning för ett antal större satsningar och aktiviteter såsom inga delade turer i verksamheterna, minskat antal timanställda m.m. Dock har beslut från staten än inte beslutats om vad gäller Uppsala kommuns och äldrenämndens exakta belopp varför beloppet till budget är preliminärt.

Fördelning av budgetramen totalt mellan nämndens olika verksamheter framgår enligt nedan:

Tabell 29. Budgetram 2025 och 2026 per verksamhet för äldrenämnden

Verksamhet	Budget 2026	Budget 2025	Förändring i %
Politisk verksamhet	2 182	2 129	2,5%
Öppna insatser	79 232	71 458	10,9%
Ordinärt boende	999 606	935 869	6,8%
Särskilt boende	1 531 376	1 437 408	6,5%
Totalsumma	2 612 396	2 446 864	6,8%

Kolumnerna i tabellen ovan visar budgetramar för 2025 och 2026 per verksamhet samt procentuell ökning. Som framgår av tabellen ökar budgetramen för samtliga nämndens verksamheter med störst procentuell ökning i öppna insatser. Väsentlig förklaring till den markant ökningen av budgetramen för öppna insatser är att medel flyttats från särskilt boende till öppna insatser om totalt 5 miljoner kronor, en så kallad teknisk justering.

Tabell 30. Nämndens driftsbudget

Belopp i miljoner kronor	Budget 2026	Budget 2025	Prognos 2025
Taxor och avgifter	222	214	214
Hysesintäkter	78	77	77
Statsbidrag	99	93	101
Försäljning verksamhet	211	193	196
Övriga intäkter	92	82	84
Summa intäkter	702	659	672
Lämnade bidrag	-6	-15	-18
Köp av huvudverksamhet	-1 015	-912	-902
Kostnader för arbetskraft	-1 556	-1 507	-1 511
Lokal- och fastighetskostnader	-238	-245	-246
Material	-120	-123	-108
Övriga kostnader	-372	-310	-297
Avskrivningar	-7	-7	-7
Summa kostnader	-3 314	-3 119	-3 089
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	-1	-1	-1
Summa nettokostnader	-2 612	-2 461	-2 417
Generella statsbidrag	0	14	14
Kommunbidrag fördelat per verksamhet			
Politisk verksamhet	2	2	2
Vård och omsorg	2 610	2 445	2 445
Summa kommunbidrag	2 612	2 447	2 447
Resultat	0	0	44

Nämndens investeringar

Tabell 31. Nämndens investeringar

Belopp i miljoner kronor	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Pågående			
Nya objekt	22	25	12
Summa	22	25	12

Bilaga 1 Styrdokument

I denna bilaga finns en sammanställning av de politiskt beslutade planer och program som innehåller mål eller åtgärder riktade till äldre- och våldsbekämpningsnämnden.

Avfallsplan – program för ett cirkulärt Uppsala utan avfall och tillhörande handlingsplan

Bostad för alla - program för bostadsförsörjningen och tillhörande handlingsplan

Energiprogram 2050

Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030

Handlingsplan för Gränby, Kvarngärdet och Löten 2024–2030

Idrottspolitiskt program och tillhörande handlingsplan

Kulturpolitiskt program och tillhörande handlingsplan

Landsbygdsprogram och tillhörande handlingsplan

Miljö- och klimatprogram och tillhörande handlingsplan

Näringslivsprogram och tillhörande handlingsplan

Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning och tillhörande handlingsplan

Program för krisberedskap och civilt försvar 2024–2027

Program för mobilitet och trafik och tillhörande handlingsplan

Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete

Program för äldrevänlig kommun och tillhörande handlingsplan

Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer

Samverkansöverenskommelse för minskad brottslighet

Handlingsplan mot välfärdsbrott

Åtgärdsprogram för kvävedioxid och tillhörande handlingsplan för luftkvalitet 2022–2027

Vattenprogram för Uppsala kommun med tillhörande handlingsplan

Bilaga 2 Uppföljningsplan

Uppföljningsplanen behandlas och beslutas i separat ärende till nämnden.
(Se ALN-2025-00848)

I samband med att uppföljningsplanen godkänds översändes även uppföljningsplanen till kommunstyrelsen.

Bilaga 3 Nämndens indikatorer

Tabell 32. Nämndens indikatorer

Målsättning	Indikator	2024	2025	Jämförelse- värde (R12)	Uppdrag i mål och budget	Källa
Högre än genomsnitt för jämförbara kommuner inom resultatnätverket R12 år 2028.	Tillsvidareanställda månadsavlönade inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, andel (%)	67	-	75	2	KoladalD N20200
	Kvinnor	69	-	77		
	Män	63	-	68		
I nivå med jämförbara kommuner inom resultatnätverket R12 år 2028.	Visstidsanställda timavlönade inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, andel (%)	27	-	20	2	KoladalD N20202
	Kvinnor	26	-	19		
	Män	31	-	27		
	Andel (%) inhyrd personal av legitimerad grundbemanning (årsarbetare)	21	-	-	2	Egen uppföljning
	Kvinnor	17	-	-		
	Män	34	-	-		
	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn (kön, regi)	81	84	83	Nämndens grunduppdrag fokusmål 1	KoladalD
	Kvinnor	81	83	83		
	Män	81	84	84		
	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn (kön, regi)	73	76	78	Nämndens grunduppdrag fokusmål 1	KoladalD
	Kvinnor	73	77	78		
	Män	71	74	78		